

LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE

ZBORNİK SVEUČILIŠTA LIBERTAS

ISSN: 2584-5055

GODINA IV, BROJ 4, LISTOPAD 2019.

Nakladnik
LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
Trg J. F. Kennedyja 6B
10000 Zagreb – Hrvatska

Za nakladnika
Duško Pavlović

Uređivački odbor
prof. dr. sc. Ivo Andrijačić
prof. dr. sc. Jasna Mesarić
prof. dr. sc. Duško Pavlović
prof. dr. sc. Ana Stavljenić Rukavina

Glavni urednik
doc. dr. sc. Vladimir Filipović

Adresa uredništva
10000 Zagreb, Trg J. F. Kennedyja 6B
Telefon: + 385 (01) 5633-155
e-mail: vfilipovic@libertas.hr

Tajnica časopisa
Monika Pavić

Grafička priprema i izrada crteža
Nenad B. Kunštek

Dizajn naslovnice
RAM studio

Lektura
dr. sc. Ivana Petrović

Klasifikacija prema UDK
mr. sc. Anka Ranić

Tisak
Tiskara Zelina

Radovi sa znanstvene konferencije
Od razvoja modela obrazovanja do molekularne medicine
– suvremene teme–
održane 25. listopada 2019.
na Libertas međunarodnom sveučilištu

**povodom 50 godina profesionalnog,
znanstvenog i društvenog rada
prof. dr. sc. Ane Stavljenić Rukavina**

SADRŽAJ

<i>Proslov</i>	7
Branko Kolarić, Nada Tomasović Mrčela, Zrinka Mach, Mirela Šentija Knežević, Mirjana Orban, Romana Galić: Istraživanje kvalitete življenja, kognitivne i funkcionalne sposobnosti korisnika u trima zagrebačkim domovima za starije	11
Iva Bilandžija Kuš, Nikolina Blažević, Ana Škaričić, Ivana Križić, Igor Prpić, Ksenija Fumić: Laboratorijska dijagnostika neuronske ceroidne lipofuscinoze tipa 2 (CLN2) iz suhe kapi krvi na filtarskom papiru i leukocita	23
Snježana Benko, Antun Jurinić: Uloga fizioterapeuta u palijativnoj skrbi	31
Manuela Filipец: Sindrom karpalnog kanala u trudnoći	43
Ivana Horvat, Ana Boban, Margareta Radić Antolic, Pavle Rončević, Renata Zadro: Dvije kvantitativne metode za mjerenje opterećenja mutiranim alelom V617F u genu za <i>JAK2</i> : usporedba rezultata	61
Karmela Barišić: Poslijediplomska sveučilišna naobrazba u području medicinske biokemije na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.	73
Iva Lončarić: <i>Task shifting</i> u zdravstvenoj skrbi kroničnih nezaraznih bolesti	83
Jasna Leniček Krleža: Pedijatrijski moždani udar iz laboratorijske perspektive	93
Mila Lovrić, Kristina Dukić: Klinička primjena i značaj praćenja vrijednosti vitamina A i E u serumu	107
Ivana Lapić, Dunja Rogić: Uloga laboratorijskih inicijativa u racionalizaciji korištenja laboratorijskih pretraga.	121

Brankica Rimac: O sestринstvu, zanimanju, profesiji, znanstveno utemeljenoj disciplini i budućnosti	135
Željka Vogrinec, Ana Mlinarić: Biokemijski biljezi traumatske ozljede mozga .	155
Jadranka Mustajbegović: Promjena paradigme očuvanja zdravlja na radu u 21. stoljeću	167
Irena Cajner Mraović, Valentina Pavlović: Učenje zalaganjem u zajednici: iskustva i interesi studenata u Hrvatskoj	179
Jelena Pavičić Vukičević: Suvremene kurikulumske polemike	203
Dragan Primorac, Ljubica Boban, Elizabeta Topić: Personalizirana medicina: model specijalne bolnice Sv. Katarina	219
Elizabeta Topić, Dragan Primorac: Farmakogenomika: značenje za medicinu u sljedećim desetljećima	231
Jasna Mesarić: Audit kao metoda procjene kvalitete – prvo iskustvo u hrvatskom zdravstvu	253
Davor Štimac, Tanja Ivakić: Kako ocjenjujemo i nagrađujemo kvalitetu?	265

ANA STAVLJENIĆ-RUKAVINA

U našoj slavljeničkoj kulturi rado slavimo rođenja, rođendane i život sam po sebi. Slavimo obljetnice braka da bi slavili povezanost, odanost i ozakonjenu ljubav. Slavimo imendane, blagdane, svece i svetice, službene i neslužbene državne praznike.

Proslave obljetnica rada nisu česti događaji. Profesorica Ana Stavljenić-Rukavina slavi *golden jubilee* svoje povezanosti s profesionalnom misijom, svoje predanost radu, svojoj liječničkoj profesiji. „Ako mogu reći jednostavno” rekla mi je profesorica Stavljenić, „uživala sam i još uvijek imam taj osjećaj zadovoljstva u cjelodnevnom profesionalnom radu koji sam dopunjavala i društvenim i političkim radom. Od početka studija na oba fakulteta do danas su mi medicinska biokemija i medicina kao i javno zdravstvo trajni izazov i zadovoljstvo.”

Nova medicina rada, o kojoj u svom prilogu *Promjena paradigme očuvanja zdravlja na radu u 21. stoljeću* govori profesorica Jadranka Mustajbegović, u svom paradigmatomskom zaokretu svakao bi trebala istraživati ne samo velike probleme vezane uz profesionalni *burnout* i depresiju toliko raširene u medicinskoj profesiji, nego i utjecaj zadovoljstva radom na zdravlje, kvalitetu života i dugovječnost. U brojnim studijama koje istražuju povezanosti karaktera, zadovoljstva na radu i zdravlja (Faragher et al., 2006; Furham et al., 2009; Selhen et al., 2009) pokazalo se da zadovoljstvo poslom ima snažan utjecaj na produktivnost i mentalno zdravlje. Profesorica Ana Stavljenić-Rukavina uspjela je, ne samo zbog svoje ljubavi prema medicini, medicinskoj biokemiji i javnom zdravstvu, nego i zbog svoje organiziranosti, posvećenosti, fokusa i upornosti, dodati puno bogatog, kreativnog, nepredvidivog života godinama – i ne samo godine životu. Otkada je počela svoju profesionalnu karijeru, službeno 1969. radi nevjerovatnim ritom. Produktivna i organizirana poput stanovnica Norveške ili Luksemburga, najproduktivnijih nacija svijeta, radina i uporna poput znanstvenice ili liječnice iz Južne Koreje koja radi više od 2000 radnih sati godišnje. Da biste dobili konačni učinak molim pomnožite tu brojku s 50 godina rada. U tom kontekstu jasan mi je i njen politički izbor. U stranku MB 365 upisala se jer ni jedna druga nije mogla ponuditi više radnih dana u godini.

Prilozi u ovom zborniku definiraju samo neka od područja na kojima se ta ljubav za kreaciju, inovaciju i rad, ta laboratorijski uredna i fokusirana energija ostvarivala iz dana u dan, iz tjedana u tjedan, iz desetljeća u desetljeće. Biokemija, laboratorijska dijagnostika, personalizirana medicina, sestrinstvo, menadžent u zdravstvu, unapređenje i kontrola kvalitete u zdravstvu, javno zdravstvo! Profesorica Ana Stavljenić-Rukavina, uz svoje doista iznimne radne i organizacijske kapacitete pokazivala je poseban talent za izbor suradnika: onih koje će učiti i onih od kojih će učiti. U tome je bila beskompromisno selektivna. Izborom svojih učitelja postavljala si je najbolje moguće standarde i najviše zahtjeve. Izborom učenika, studenata, magistranata, doktoranata, birala je ljude kojima će pažljivo predati baklju znanja i odgovornosti koju znanstvena i profesionalna elita mora imati prema zajednici. Profesorica Ana Stavljenić svoju je karijeru započela na Zavodu za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma (od 1963. do 1979.) u timu profesora Zdenka Škrabala i uz suradnju s vodećim znanstvenicima tog vremena, prof. Željkom Jakšićem i Silvijem Vuletićem na Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar.” Bilo je to u vrijeme stvaranja zagrebačke škole prevencije, ranog otkrivanja i liječenja dijabetesa. U stručnom i znanstvenom radu (dva značajna međunarodna projekta i četiri nacionalna) pokazala je izrazitu sklonost i sposobnost povezivati područje medicinske biokemije, javnog zdravstva i kliničke medicine. Povezivanje različitih sektora i znanja za koje je profesorica Ana Stavljenić-Rukavina pokazivala stalni i spontani interes od prvog dana svoje profesionalne karijere, danas se u konceptima modernog zdravstva 21. stoljeća definira kao najbolje rješenje za kompleksne izazove medicine i zdravstva 21. stoljeća. Svjetska zdravstvena organizacija takav pristup funkcionalnog povezivanja različitih razina u zdravstvu zove *integrated health care approach*. Integrirani zdravstveni sustavi, prema novoj definiciji Svjetske zdravstvene organizacije (2017) jesu sustavi upravljanja zdravstvenim uslugama kako bi pacijenti dobili potrebnu njegu kad im je potrebna i na načine koji su korisni, postižu optimalne rezultate i daju vrijednost za novac. Primarni je fokus integriranih zdravstvenih sustava pružanje koordinirane skrbi za pacijente i njihove obitelji i veće kvalitete skrbi i boljih zdravstvenih ishoda za pacijente, osiguranjem da pacijent na odgovarajući način prođe kroz zdravstveni sustav. Integracija različitih razina zdravstvenih intervencija bila je u fokusu promjena koje je Ana Stavljenić-Rukavina promovirala od trenutka kada je došla u Klinički bolnički centar Zagreb (1980. – 2006.) i Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (1985. – 2006.).

U svojstvu docenta Medicinskog fakulteta preuzela je organizaciju središnjeg Zavoda za laboratorijsku dijagnostiku koji tijekom tih godina postaje značajan suvremeni dijagnostički i referentni centar za područja laboratorijske medicine u Hrvatskoj i svijetu te nastavna baza Medicinskog, Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta i Zdravstvenog veleučilišta u Zagrebu. To razdoblje obilježava u stručnom radu uvođenje novih tehnologija i analiza novih biomarkera za sva područja kliničke medic-

ne, posebno hematološke onkologije i transplantacijske medicine, te od 1994. sustava kvalitete. Niz stručnjaka iz svih krajeva bivše države završava u tom Zavodu specijalističku izobrazbu.

U znanstvenom radu ističe se niz projekata (11 projekata od kojih dva međunarodna) zajedničkog cilja – istraživanje molekularne osnove ateroskleroze, kardiovaskularnih i rijetkih bolesti metabolizma uz primjenu novih metoda molekularne dijagnostike (u razdoblju od 1992.). Navedeni projekti bili su većim dijelom izvorom podataka za 20 doktorskih disertacija kojima je profesorica bila mentor. Dio projekata odnosio se na istraživanje znanstvene osnove sustava kvalitete, modela organizacije u sustavu zdravstva, istraživanje novih tehnologija i lijekova.

U svojstvu redovitog profesora i pročelnika Katedre za kemiju i biokemiju Medicinskog fakulteta pokreće promjene u programu predmeta kemija i biokemija s ciljem povezivanja tih predmeta s potrebama medicine. Od 2000. do 2001. kao ministar zdravstva donosi Strateški plan reforme zdravstvenog sustava s 12 projekata od kojih se dio završava ovih godina. U razdoblju između 2012. – 2019. ispisiuje nove nove stranice u svom radu na Sveučilištu Libertas gdje uvodi studije zdravstvenih znanosti (poslijediplomski studij Upravljanje kvalitetom u zdravstvu, preddiplomski studij Fizioterapije).

Stručni i znanstveni rad pratilo je do danas niz aktivnosti u radu strukovnih udruga u zemlji i inozemstvu kojima se opet povezuju klinička i laboratorijska medicina (predsjednica Društva za humanu genetiku HLZ-a, potpredsjednica Društva za kvalitetu HLZ-a, predsjednica Hrvatskog društva za medicinsku biokemiju i Komore medicinskih biokemičara). U Medicinskoj akademiji sudjeluje u radu Odbora za javno zdravstvo. Uz ŠNZ „Andrija Štampar” vezuju je godine profesionalnih i osobnih prijateljstva i projekata. Danas je i dio međunarodne radne grupe za izradu kliničkih smjernica za mjerenje aterogenih lipoproteina važnih za ranu detekciju rizika kardiovaskularnih bolesti.

U rano jutro krajem siječnja 2000. ušao sam u osunčani kabinet novoizabrane ministrice zdravstva Republike Hrvatske. Postao sam suradnikom profesorice Ane Stavljenić-Rukavina. U narednim godinama radili smo na brojnim projektima: na velikom i kompleksnom projektu reforme zdravstva, na građevinskoj, arhitektonskoj i kadrovskoj obnovi Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar”, na osnivanju međunarodnog poslijediplomskog studija *Leadership and Management of Health Services* koji smo 2003. pokrenuli sa školom London School of Economics and Political Science i koji je obrazovao više od 300 lidera i menadžera u našem zdravstvenom sustavu, na osnivanju kolaborativnog centra WHO za nadzor epidemije HIV-a koji je do danas obrazovao više od 2500 stručnjaka iz 105 zemalja svijeta. U svakom trenutku i na svakom projektu imao sam osjećaj da radim s osobom koja radi za opće dobro. Koja traži više, brže i snažnije od onoga što smo spremni tražiti od samih sebe.

prof.dr.sc. Stjepan Orešković